

فرشته خورشید

محمدعلی ارجمند

در بیان علت به وجود آمدن تقویم، با نگاهی به وضع کلی زندگی انسان‌ها می‌بینیم عواملی مانند یافتن وسیله‌ای برای نگهداری زمان جهت پرداختن به کشاورزی، آیین‌ها و رازهایی که در سطوح اولیه برای به دست آوردن شکار و غذای بهتر و در سطوح بالاتر شامل اهداف و معنویات عالی‌تری می‌شده است. (مخصوصاً در جوامعی با ادیان توحیدی)^۱ همچنین نام‌گذاری ماه‌ها و روزهای تقویم‌ها در بین اقوام گوناگون با توجه به زبان، روحیات، اساطیر و شاخصه‌های آیینی و مذهبی شکل گرفته و تکامل یافته است. با نگاهی به تاریخچه تقویم در منابع، درمی‌یابیم، تقویم و حیات مادی و معنوی انسان‌ها چقدر در تأثیر متقابل با هم بوده و هست. مطالعه این موضوع در مورد کشور عزیزمان؛ ایران نتایج جالبی را به دست می‌دهد. مثلاً اینکه علاوه بر ماه‌ها، روزها هم نام خاص خود را داشته است. از آن جالب‌تر مطرح شدن این موضوع در کلام معصومین علیهم‌السلام است. روایات متعددی در مورد نام‌گذاری روزها و ماه‌ها در تقویم ایرانی وجود دارد که باید در جای خود از نظر اعتبار علمی و مذهبی بررسی شود. یکی از جالب‌ترین این روایات، کلامی از **امام صادق** علیه‌السلام است که در کتاب «مستدرک الوسائل» نوشته عالم بزرگوار محدث نوری آمده، که این کتاب از کتاب‌های روایی معتبر شیعه محسوب می‌شود.^۲ امام صادق علیه‌السلام در این حدیث شریف، روزهای ماه را در فرهنگ ایران نام برده و علاوه بر بیان معنای نام آن روز، فعالیت‌هایی که در آن روز مناسب است و کارهایی که نباید در آن روز انجام شود را مطرح می‌فرماید. اما **خور** یا همان **دی ماه**:

... حُوْرُ اسْمُ مَلَكٍ مُوَكَّلٍ بِالسَّمْسِ وُلْدٌ فِيهِ مُوسَى عَ جَيِّدٌ لِقَاءِ الْمُلُوكِ وَ الرَّزْعِ وَ الْمُنَاطَرَةِ وَ الصَّيْدِ وَ الْبِنَاءِ وَ السَّفَرِ وَ شِرَاءِ الدَّوَابِّ زَيْدٌ لِفَضْدٍ وَ الْحَمَامِ وَ النَّكَاحِ وَ لُبْسِ الْجَدِيدِ وَ شِرَاءِ الْمَمَالِكِ

خور اسم فرشته‌ای است که عهده‌دار خورشید است. موسی علیه‌السلام در این ماه متولد شده است. دیدار با مسئولین و پادشاهان، کشاورزی، مناظره، شکار، ساخت‌وساز و خرید حیوانات، نیک است. و فصد یا خون گرفتن، استحمام (در روز اول که هم‌نام ماه است: خوره روز)، ازدواج، لباس نو و خرید هر چیز شخصی، بد است.

در شماره بعدی کلام امام علیه‌السلام را در مورد بهمن ماه می‌خوانیم.

دو نکته مهم:

- ۱- این فرمایش امام صادق علیه‌السلام یک توصیه است و نه یک دستور شرعی.
- ۲- کاری که انجام آن طبق فرموده امام علیه‌السلام در روزی مناسب نیست، اما انجام آن برای ما در آن روز بسیار ضروری است باید با توکل به خدا انجام شود و از او که خالق این روزهاست خواسته شود تا آثار منفی را دفع کند.

پی‌نوشت‌ها

۱. برگرفته از مقاله «نگاهی به-روند-ایجاد-و-تکمیل-تقویم-از-آغاز-تا-پیدایش-تقویم‌های-خورشیدی» فرید قاسملو، تحقیقات اسلامی سال دهم، بهار و تابستان ۱۳۷۴ - شماره ۱ و ۲ ISC ۲۲ صفحه - از ۳۱۹ تا ۳۴۰.
۲. آقا بزرگ تهرانی از شاگردان محدث نوری درباره این کتاب می‌نویسد: اعتبار این کتاب مانند دیگر مجموعه‌های روایی معتبری است که در این اواخر نگاشته شده است و بر همه مجتهدین لازم است تا در استنباط احکام شرعی به روایات این کتاب نیز توجه نموده تا فحس و جست‌وجوی آنان در روایات کامل شده و یقین به عدم معارض حاصل نمایند. [۱۰]
- آخوند خراسانی صاحب کفایة‌الاصول در مجلس درس خود که بیش از پانصد مجتهد در آن شرکت می‌کردند می‌گفت: در عصر و دوران ما بر هیچ مجتهدی حجت تمام نمی‌شود مگر آنکه به کتاب مستدرک‌الوسائل محدث نوری مراجعه کند و از روایات آن اطلاع یابد. [۱۱]
- آیت‌الله شبیری‌زنجانی از دانشمندان رجال شیعه، حاج میرزا حسین نوری صاحب مستدرک را بسیار محقق و عظیم‌النشأ و خاتمه مستدرک وی در علم رجال را بسیار پر فایده و نزد اهل تحقیق بسیار ارزشمند برشمرده است. [۱۲]
۳. به گفته ابوریحان بیرونی خور همان دی ماه است.

مناسبت‌های دی ۱۴۰۲

معصومه حبیب‌پور

- برابر زلزله و کاهش اثرات بلایای طبیعی
- ۶ دی، سالروز وفات حضرت ام‌البینین (سلام‌الله‌علیها) و روز تکریم مادران و همسران شهدا
- ۷ دی، سالروز تشکیل نهضت سوادآموزی به فرمان حضرت امام خمینی(ره)
- ۹ دی، روز بصیرت و میثاق امت با ولایت
- ۱۱ دی، آغاز سال نو میلادی ۲۰۲۴
- ۱۳ دی، روز جهانی مقاومت و شهادت سردار سپهبد حاج قاسم سلیمانی، ولادت حضرت فاطمه زهرا (سلام‌الله‌علیها) و روز زن، سالگرد تولد حضرت امام خمینی (ره)
- ۱۶ دی، روز شهدای دانشجو
- ۱۹ دی، قیام خونین مردم قم
- ۲۰ دی، سالروز قتل امیرکبیر به دستور ناصرالدین شاه قاجار
- ۲۲ دی، تشکیل شورای انقلاب به فرمان حضرت امام خمینی (ره)
- ۲۳ دی، ولادت امام محمد باقر (علیه‌السلام)
- ۲۵ دی، شهادت امام علی‌النقی‌الهادی (علیه‌السلام)
- ۲۶ دی، فرار شاه
- ۲۷ دی، شهادت نواب صفوی، طهماسبی، برادران واحدی و ذوالقدر از فداییان اسلام
- ۲۹ دی، روز غزه

میرزا تقی‌خان امیر کبیر:

- میرزا محمد تقی‌خان، پسر مشهدی قربان هزاوه‌ای‌فراهانی از اهالی قریه‌ی هزاوه در ۱۲ کیلومتری شمال غربی شهرستان اراک است. از آنجا که قریه‌ی هزاوه در مجاورت فراهان اراک قرار دارد و فراهان همانند آشتیان از مناطق ادیب‌پرور ایران بوده و خانواده قائم‌مقام نیز به این منطقه تعلق داشته، بنابراین خانواده‌ی امیرکبیر به خدمتکاری خانواده‌ی قائم‌مقام مشغول بوده است. پدر امیرکبیر، در خدمت این خانواده آشپزی می‌کرده و بعد از زیارت عتبات عالیات و مکه و سپس کربلا به حاج قربان بیک آشپز معروف گردیده و در آخرهای عمر خود به سمت درباری قائم‌مقام دوم انتخاب گردیده است. معروف است که وی در شب قبل از دستگیری قائم‌مقام، خواب این حادثه را دیده بود.

- تاریخ تولد امیرکبیر حدوداً بین سال‌های ۱۲۱۴ - ۱۲۱۰ هـ.ق بوده است. امیر از کودکی در خاندان قائم‌مقام‌فراهانی مشغول خدمت بود و به واسطه‌ی هوش و استعداد ذاتی که از خود نشان می‌داد، قائم‌مقام را بر آن داشت تا در تعلیم و تربیت وی نهایت کوشش را به‌عمل آورد. گفته می‌شود امیرکبیر در دوران کودکی ناهار بچه‌های

در این ماه سالگرد درگذشت میرزا تقی‌خان امیرکبیر، شهادت سردار سلیمانی و روز غزه جلب نظر می‌کند. در ادامه از امیرکبیر، سردار دل‌ها و غزه خواهید خواند اما آنچه مهم‌تر می‌نماید جنگی است که بار دیگر در ۱۵ مهر ماه غزه برای آزادی فلسطین و اعتلای شعار آزادی قدس با نام «طوفان الاقصی» درگیر آن شد.

اما در فلسطین چه می‌گذرد؟ ماجرای ایجاد دولت صهیونیستی و اشغالگر قدس چیست؟ پاسخ را **مقام معظم رهبری** در خطبه‌های نماز جمعه دهم دی ماه سال ۱۳۷۸ چنین فرمودند: «یک عده از یهودیان بانفوذ دنیا به فکر ایجاد یک کشور مستقل برای خود افتاده بودند. از فکر این‌ها دولت انگلیس استفاده کرد. انگلیسی‌ها آن وقت در خاورمیانه اغراض مهم استعماری داشتند؛ دیدند خوب است که این‌ها به این منطقه بیایند و چون کشور فلسطین در نقطه‌ی حساسی قرار دارد، خواستند آنجا را بگیرند و جزو متحدین انگلیس باشند و مانع شوند از اینکه دنیای اسلام و اعراب در آن منطقه اتحادی بوجود آورد. بعد این‌ها به تدریج از انگلیس جدا و به امریکا متصل شدند. امریکا هم این‌ها را تا امروز زیر بال خودش گرفته است. این‌ها به این معنا کشوری به وجود آوردند و آمدند کشور فلسطین را تصرف کردند. اول با جنگ نیامدند؛ اول با حيله آمدند، رفتند زمین‌های بزرگ فلسطین را که کشاورزان عرب روی آن‌ها کار می‌کردند و خیلی هم آباد بود، با قیمت‌های چند برابر از صاحبان اصلی این زمین‌ها که در اروپا و امریکا بودند خریدند. این تسلط غاصبانة صهیونیست‌ها بر فلسطین هم یک رکنش عبارت از قساوت با عرب‌ها بود. رکن دوم، دروغ به افکار عمومی دنیا بود. همیشه سعی می‌کردند خودشان را مظلوم جلوه دهند! در این مجلات امریکایی مثل «تایم» و «نیوز ویک» که بنده گاهی به این‌ها مراجعه دارم، اگر کوچک‌ترین حادثه‌ای علیه یک خانواده‌ی یهودی اتفاق بیفتد، عکس و تفصیلات و سن کشته‌شده و مظلومیت بچه‌هایش را بزرگ می‌کنند؛ اما هزارها مورد قساوت نسبت به جوانان فلسطینی، خانواده‌های فلسطینی، در داخل فلسطین اشغال شده و در لبنان اتفاق می‌افتد، ولی کمترین اشاره‌ای به آن‌ها نمی‌کنند! مبارزات مردم فلسطین در داخل سرزمین فلسطین، برای رژیم صهیونیستی شکننده و کوبنده است؛ ستون فقراتشان را می‌شکافد. چرا؟ به‌خاطر اینکه این‌ها به یهودیانی که از سراسر دنیا در این منطقه جمع کرده‌اند، وعده دادند که در اینجا امنیت و راحتی و زندگی خوش هست و گفتند بیایید در اینجا آقایی کنید؛ اما حالا این‌ها طاقت برخورد با این نسل نوحاسته و صاحبان اصلی این سرزمین را که امروز بیدار شده‌اند، ندارند. ارکان نظام صهیونیستی متزلزل است.»

اما مناسبت‌های این ماه

- ۴ دی، ولادت حضرت عیسی مسیح (ع)
- ۵ دی، سالروز زمین‌لرزه‌ی بم در سال ۱۳۸۲، روز ایمنی در

آفتاب سرکشی به امور را آغاز می‌کرد و خودش به تک‌تک کارها می‌رسید. میرزا محمدتقی با وجود سخت‌گیری‌هایی که در امور حکومتی داشت، هیچ‌گاه احترام و ادب خود را از دست نمی‌داد. به این ترتیب تحسین تمام افراد تازه‌ای که او را می‌دیدند و با او هم‌صحبت می‌شدند را برمی‌انگیخت. او علما و شاعران را بسیار دوست داشت و از چاپلوسی بیزار بود.

امیرکبیر در نگاه مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای

یکی از نام‌های دارای افتخار در تاریخ ما - به همان اندازه‌ای که واقعیت دارد - امیرکبیر است. امیرکبیر در کشور ما سه سال در رأس دولت بوده است. معلوم می‌شود سه سال وقت خیلی زیادی است. همه کارهایی که امیرکبیر انجام داده و همه خاطرات خوبی که تاریخ و ملت ما از این شخصیت دارد، محصول سه سال است.

(مقام معظم رهبری در دیدار اعضای هیئت دولت، ۱۳۸۴/۰۶/۰۸)

رابرت گرانت واتسون، وقایع‌نگار دولت انگلیس بود که مدتی در ایران حضور داشت و اطلاعات خود را در رابطه با اوضاع ایران در کتابی تحت عنوان «تاریخ ایران» به چاپ رساند. او در رابطه با امیرکبیر معتقد است: فوق‌العاده‌ترین و حتی شگفت‌انگیزترین جنبه اخلاقی امیرکبیر، همان فساد ناپذیری مطلق وی بود.

در جای دیگر می‌افزاید: «روزها و هفته‌ها می‌گذشت که بام تا شام کار می‌کرد و نصیب خود را همان وظیفه مقدس می‌دانست. دشواری‌ها و نیرنگ‌ها نیز او را سست و دلسرد نمی‌ساخت.»

دکتر **یاکوب ادوارد پولاک**، پزشک و داروساز اتریشی بود که به دعوت میرزا تقی‌خان امیرکبیر، برای تدریس در مدرسه دارالفنون به ایران آمد. او در مدرسه، علم طب و جراحی تدریس می‌کرد. وی پزشک مخصوص ناصرالدین شاه هم بود. درباره امیرکبیر می‌گوید: «از نظر سیاست خارجی، هم امیر همه مصروف آن بود که هر نوع نفوذ و دخالت خارجی را در امور ایران طرد و حتی‌المقدور مرزهای مملکت را به صورت اصلی احیا و تحکیم کند. وی به خوبی نقاط ضعف حکومت حاضر را می‌شناخت و در نتیجه همه را از پیچیده کردن کارها برحذر می‌داشت.»

منبع

داستان‌هایی از زندگی امیرکبیر، محمود حکیمی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران، ۱۳۶۵.

منابع برای مطالعه بیشتر:

۱. امیرکبیر و ایران. آدمیت، فریدون. انتشارات خوارزمی، تهران، ۱۳۶۲.
۲. امیرکبیر یا قهرمان مبارزه با استعمار. هاشمی، علی‌اکبر. دفتر انتشارات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۶۳.
۳. امیر کبیر. اقبال آشتیانی، عباس. انتشارات نگاه، تهران، ۱۳۹۲.

قائم‌مقام را به اتمام آن‌ها می‌برده و سپس هنگامی که پشت در اتاق منتظر طرف‌های غذا می‌ایستاده از جهت تیزهوشی به گوش کردن کلمات بین فرزندان قائم‌مقام مبادرت می‌کرده. روزی قائم‌مقام سؤالاتی چند از فرزندانش به عمل آورد و چون آن‌ها قادر به پاسخگویی نبوده‌اند، امیر پاسخ می‌دهد. قائم‌مقام از وی سؤال می‌کند که مطالب را از کجا آموختی؟ وی پاسخ می‌دهد از پشت در اتاق بچه‌های شما. قائم‌مقام از وی خوشش آمده و دستور می‌دهد تا معلم فرزندانش به او هم درس بیاموزد. امیر نیز با اشتیاق به فراگرفتن درس مشغول شد، همین که به سن رشد رسید، در خدمت میرزا ابولقاسم قائم‌مقام وارد خدمت دولتی می‌گردد. او به سبب جوهر ذاتی و کاردانی در مدت کم از امثال و اقران خویش سبقت گرفته و به مناصب بزرگ رسید. هنگامی که قائم‌مقام به صدارت می‌رسد میرزا تقی‌خان را به برادرزاده خود میرزا اسحق می‌سپارد و می‌گوید: «این پسر ترقیات دارد و قوانین بزرگ به روزگار می‌گذارند. باش تا صبح دولتش بدمد.» امیر از یک سو جزء افراد طبقه پایین جامعه ایران بوده و از سوی دیگر با بزرگانی چون قائم‌مقام فراهانی محشور بوده است. لذا هنگامی که به صدارت رسید به کلیه پیچ‌وخم‌های مسائل ایران و مشکلات کشور آگاه بود. وی پس از منشی‌گری امیرنظام، مستوفی نظام شد. و دیری نگذشت که به وزارت نظام آذربایجان رسید و از این به بعد کارش بالا گرفت و همه ترقیاتی که در زمان قائم‌مقام بود. ناصرالدین شاه بعد از جلوس به تخت، منصب امیرنظام را به وی اعطا کرد. کاردانی امیرکبیر قبل از رسیدن به مقام صدارت به منصفه ظهور رسیده بود. آنچه در رابطه با مسئولیت‌های میرزا تقی‌خان قبل از رسیدن به مقام صدارت قابل اهمیت می‌باشد، مأموریت‌های سیاسی وی به خارج از کشور است که کاردانی وی را در این مأموریت‌ها کاملاً مشخص می‌کند. امیر در طول زندگی سیاسی خود سه مأموریت به خارج از کشور داشت که هر سه نیز در دوران قبل از صدارت بود. اقدامات امیر در این مأموریت‌ها هم به نفع او بوده و هم به ضرر او تمام شد. به نفع او بود، از این جهت که هم تجربه آموخت و مسئولین دولت‌های همسایه به کاردانی و کفایت و وطن‌دوستی او پی بردند، و به ضرر او تمام شد، چون که وی را مانع اهداف خود در ایران دانسته و نقشه قتل او را تهیه کردند.

از ویژگی‌های امیرکبیر:

سرسختی و مقابله در برابر کشورهای بیگانه

امیرکبیر مخالف سرسخت مداخله و سودجویی کشورهای بیگانه در امور کشور بود. او از همان ابتدا تصمیم گرفت که دست روسیه و انگلستان را از مناطق و منابع ایران قطع کند و باج‌دهی پادشاه به آنان را متوقف کند. به دلیل همین سیاست‌ها، کشورهای خارجی مخالف او بودند و بعدها هیچ‌گونه حمایت و پشتیبانی از او نکردند. امیرکبیر شخصیتی پرجذبه داشت. او معمولاً پیش از طلوع

شهید سلیمانی، پشتیبان بزرگ جبهه مقاومت

نقشه آمریکا در عراق، در سوریه و لبنان، به کمک این شهید [حاج قاسم سلیمانی] عزیز خنثی شد. آمریکایی‌ها عراق را مثل رژیم طاغوت ایرانی - رژیم پهلوی؛ یا امروز سعودی می‌پسندند، یک نقطه‌ای باشد پُر از نفت، در اختیار آن‌ها که هر کار مایلند بکنند؛ به تعبیر آن شخص «مثل گاو شیرده»؛ این‌ها عراق را این‌جوری می‌خواهند. عناصر مؤمن عراقی و جوانان عراقی و مرجعیت در عراق در مقابل این قضایا ایستادند و حاج قاسم (رضوان‌الله تعالی علیه) به همه این جبهه وسیع به عنوان یک مشاور فعال مدد رساند، کمک رساند، و به‌عنوان یک پشتیبان بزرگ در آنجا ظاهر شد. شبیه همین قضیه در مورد سوریه هست، در مورد لبنان هست. در مورد لبنان، آمریکایی‌ها مایلند لبنان را از مهم‌ترین عامل استقلال لبنان - یعنی نیروی مقاومت و حزب‌الله - محروم کنند تا لبنان بی‌دفاع در مقابل اسرائیل قرار بگیرد که بیاید تا خود بیروت را بگیرد؛ کما اینکه قبل‌ها و سال‌های قبل آمدند. حزب‌الله بحمدالله روزبه‌روز قوی‌تر شد. امروز، هم دست لبنان و هم چشم لبنان، حزب‌الله است؛ و نقش شهید عزیز ما در این حالت یک نقش ممتاز و برجسته است؛ تدبیر و شجاعت، مجاهد شجاع، برادر دلسوز.

(بیانات مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، در دیدار مردم قم ۱۳۹۸/۱۰/۱۸)

کتاب‌هایی درباره «سردار شهید قاسم سلیمانی»:

«از چیزی نمی‌ترسیدم»؛ زندگی‌نامه خودنوشت سردار سلیمانی ۱۳۳۵ تا ۱۳۵۷، انتشارات مکتب حاج قاسم. این کتاب که به یادداشت مقام معظم رهبری مزین شده است، نخستین اثر چاپ شده توسط انتشارات «مکتب حاج قاسم» به شمار می‌آید و شامل دست‌نوشته‌های شخصی شهید سلیمانی از دوران کودکی و زندگی در روستای قنات ملک کرمان تا میانه مبارزات انقلابی در سال ۵۷ است.

«من قاسم سلیمانی‌ام»، نوشته مرتضی شاه‌کرم، انتشارات سوره مهر. ۵ نمایشنامه با هدف آشنایی بهتر مخاطب از جهان‌بینی شهید حاج قاسم سلیمانی و تأمین گروه‌های نمایشی جوان در حوزه متن نمایشی نوشته شده است.

کتاب «من قاسم سلیمانی‌ام» شامل نمایشنامه‌های «مهندس مین»، «کاخ ریاست‌جمهوری»، «سرباز سردار»، «مفقود دوم» و نمایش کوتاه «من قاسم سلیمانی‌ام» است.

«روزی روزگاری قاسم سلیمانی»، از عباس میرزایی، انتشارات یا زهرا. کتاب «روزی روزگاری قاسم سلیمانی» عنوان مجموعه‌ای است که نشان می‌دهد او نیروهای تحت امرش را چگونه در میدان جنگ و در سخت‌ترین شرایط هدایت می‌کرد و فاش می‌کند که این فرمانده جوان در نبود همکاری مسئولان منطقه، چگونه تیپ ثارالله کرمان را به لشکری خط‌شکن تبدیل کرد.

«شاید پیش از اذان صبح» به قلم احمد یوسف‌زاده، انتشارات سوره مهر.

نویسنده، کتاب «شاید پیش از اذان» را در ابراز ارادت خود به سپید شهید، قاسم سلیمانی، نگاشته‌است و سبک آن به گونه‌ای است که مخاطب، شهید عزیز باشد.

نویسنده که در کارنامه خود آثار موفقی همچون «آن بیست و سه نفر» و «اردوگاه اطفال» را دارد، اینک در این اثر، روای خاطرات و سبک زندگی مردی شده‌است که زمانی فرمانده او در دفاع مقدس بود و امروز محبوب قلب همه آزادی‌خواهان و ظلم‌ستیزان است.

«حاج قاسمی که من می‌شناسم: روایت رفاقت چهل‌ساله» به اهتمام سعید علامیان، انتشارات خط مقدم.

حجت‌الاسلام علی شیرازی در «حاج قاسمی که من می‌شناسم» خاطرات نزدیک به چهل سال رفاقت با شهید حاج قاسم سلیمانی را بازگو کرده است. کتاب ثمره ۱۹ ساعت گفت‌وگو با حجت‌الاسلام شیرازی است.

کتاب از ۱۲ فصل تشکیل شده است؛ خاطرات از دوران جنگ و حضور به‌عنوان یکی از نیروهای شهید حاج قاسم سلیمانی آغاز می‌شود. آشنایی که از سال ۶۱ طی عملیات فتح‌المبین آغاز می‌شود. قاسم سلیمانی فرمانده تیپ ثارالله سخنران بود و علی شیرازی روحانی گردان شهید باهنر، شنونده. فروردین ماه سال ۶۵ دوستی، شکل همکاری به خود گرفت و حاج قاسم، مسئولیت تبلیغات لشکر را به علی شیرازی سپرد. این همراهی پس از جنگ نیز ادامه داشت.

غزه و تاریخ ۵۰۰۰ ساله

اکتشاف‌های باستان‌شناسی که در سال ۱۹۹۸ در منطقه تل‌السکن در نوار غزه صورت گرفت از وجود یک شهر باستانی در این منطقه در دوره تمدن کنعان در هزاره دوم قبل از میلاد مسیح حکایت داشت.

منطقه باستانی تل‌السکن در ۵ کیلومتری جنوب شهر غزه واقع شده است. نوار غزه پس از دوره تمدن کنعان تحت سلطه آشوری‌ها، بابلی‌ها، رومی‌ها و اعراب قرار داشت. نواز غزه، سرزمینی فلسطینی و از نظر جغرافیایی منطقه‌ای محصور بین رژیم اسرائیل و مصر در حاشیه دریای مدیترانه است. غزه، رفح و خان یونس شهرهای اصلی در باریکه غزه محسوب می‌شوند.

نوار غزه پس از اعلام موجودیت کشور جعلی اسرائیل در سال ۱۹۴۸ از سوی مصر اداره می‌شد. رژیم صهیونیستی پس از جنگ سال ۱۹۶۷ این باریکه را اشغال کرد. اسرائیل در سال ۲۰۰۵ به صورت یک‌جانبه از نوار غزه خارج شد. این باریکه دو سال بعد به کنترل گروه حماس در آمد.

این منطقه با جمعیت دو میلیون نفری خود یکی از پرجمعیت‌ترین مناطق جهان از نظر درصد جمعیتی است که در هر کیلومترمربع زندگی می‌کنند. نزدیک به شش هزار نفر در هر کیلومترمربع از مساحت باریکه غزه زندگی می‌کنند. اکثر ساکنان نوار غزه از نسل آوارگان فلسطینی هستند که در جریان جنگ سال ۱۹۴۸ بین رژیم اشغالگر قدس و اعراب مجبور به ترک خانه‌های خود شدند.

فقر اقتصادی

نوار غزه از آنجا که معمولاً در محاصره اسرائیلی‌هاست و از نظر منابع طبیعی منطقه‌ای غنی محسوب نمی‌شود مرتباً کمبود آب و سوخت روبه‌رو است. این در حالی است که بیشتر جمعیت باریکه غزه بیکار هستند و منبع درآمدی ندارند. نرخ بیکاری در میان جوانان نوار غزه به ۷۵ درصد می‌رسد. این در حالی است که این منطقه به دلیل نرخ بالای زاد و ولد جمعیت بسیار جوانی دارد.

تخمین زده می‌شود که بیش از دو سوم جمعیت باریکه غزه در اثر محدودیت‌های ایجاد شده به وسیله صهیونیست‌ها برای زندگی خود به دریافت کمک‌های بشردوستانه محتاج هستند. آمارها نشان می‌دهد که حدود ۶۶ درصد از جمعیت این منطقه زیر خط فقر زندگی می‌کند.

منابع برای مطالعه بیشتر:

۱. فلسطین از منظر حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) رهبر معظم انقلاب اسلامی/ به کوشش سعید صلح میرزایی. ناشر: انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۹۱.
۲. دایرةالمعارف مصور تاریخ فلسطین/حامد کفاش، امیر منصوری، زهرا یگانه. تهران، نشر سایان، ۱۳۹۲.
۳. سرگذشت خونبار فلسطین (مسئله فلسطین)، حسین الهی، تهران، انتشارات عطائی.
۴. ایران اسلامی در برابر صهیونیسم، دکتر سید جلال‌الدین مدنی، تهران، انتشارات سروش، چاپ اول ۱۳۶۲.